

НОЩ НАД ВОДАТА

KEN FOLLETT
NIGHT OVER WATER

Text copyright © Ken Follett 2021

All rights reserved.

Тази творба е художествено произведение. Описаните имена, персонажи, места и случки са продукт на въображението на автора. Всички изказвания, случки, описания, информация и материали от всякакъв друг вид, съдържащи се в произведението, са само и единствено с цел забавление и не трябва да се разчита на тяхната точност, нито да бъдат правени опити да бъдат възпроизведени, тъй като това може да доведе до наранявания. Всички права са запазени. Никаква част от тази книга не може да бъде ползвана или възпроизвеждана без изричното знание и писменото позволение на издателя.

КЕН ФОЛЕТ

Нощ над водата

2021 Студиото на А

Всички права запазени.

Автор: Кен Фолет

Превод: © 1993 Кристин Василева

Коректор: Светлана Минева

Корица: Георги Мерамджиев

Предпечат и печат: Студиото на А

Издател: Студиото на А

България, София 1421

кв. Лозенец, ул. „Червена стена“ №4

тел. +359 2 411 00 02

artline-store.net

artline@artline-comics.net

facebook.com/ArtlineStudios.LTD

ISBN 978-619-193-216-0

КЕН ФОЛЕТ

НОЩ НАД
ВОДАТА

Артлайн Студиос
София, 2021

Първата пътническа авиолиния между САЩ и Европа бе открита от „Пан Америкън“ през лятото на 1939 г. Полетите продължиха само няколко седмици и бяха преустановени, когато Хитлер нападна Полша.

Тази книга представлява романизирана версия за последния полет, състоял се няколко дни след избухване на войната. Той, както пътниците и екипажът са художествена измислица. Но самият самолет е истински.

През септември 1939 г. британската лира струваше 4.20 долара.

Шилингът представляваше една двайсета от лирата или двайсет и един цента.

Пенито беше една дванайсета от шилинга или около два цента.

Гвинеята беше равна на една лира и един шилинг или 4.41 долара.

ЧАСТ ПЪРВА

АНГЛИЯ

ГЛАВА ПЪРВА

Беше най-романтичният самолет, създаден някога от човешка ръка.

Том Лутър стоеше на пристанището в Саутхамптън и се взираше в небето, очаквайки металната птица с нетърпение, но и с боязън. Беше дванайсет и половина на обяд и Англия току-що бе влязла във войната. А Том Лутър си тананикаше под носа началните тактове на Бетовеновия „Императорски концерт“. Да, вълнуваща мелодия и напълно подходяща за момента: започваше война.

Наоколо се тълпяха зяпачите: въоръжени с далекоследи любителски на хвъркатите машини, ентузиазирани хлапаци и търсачи на всякакви чудатости. Лутър пресметна, че Клипъра на „Пан Америкън“ щеше да се приводни в Саутхамптън за девети път, но на хората явно още не им беше омръзнало и те се стичаха да го видят дори в гения, когато страната им влизаше във война. Магията още действаше. Съвсем наблизко се извисяваха два великолепни презокеански кораба, ала плуващите хотели бяха позагубили своето очарование и сега всички бяха вперили погледи към небето.

И все пак, докато чакаха, англичаните си говореха за войната. Хлапетата бяха страшно възбудени, мъжете обсъждаха тихо, като истински познавачи, различните танкове и видове артилерия, а жените просто изглеждаха мрачни. Лутър беше американец и се надяваше неговата страна да не се намеси – Америка нямаше нищо общо с тая работа. Пък и не можеше да им се отрече на нацистите, че здраво пипат по отношение на комунистите.

Лутър беше бизнесмен, произвеждаше вълнени платове и навремето си бе имал доста неприятности с червените в своите фабрики. Беше се озовал в ръцете им и едва не го бяха разорили.

Още му горчеше в устата при спомена за ония дни. Магазинът за мъжки дрехи на баща му бе опропастен от някакви конкуренти евреи, а комунистите – кажи-речи, все евреи, заплашиха да съсият и текстилните фабрики на сина. Тогава Лутър среща Рей Патриарка и животът му се промени. Хората на Патриарка знаеха как да се справят с комунистите. Станаха няколко злополуки. Пострада един от най-буйните, ръката му бе откъсната от машина. Профсъюзен активист бе прегазен от неизвестно лице. Двамина, които се оплакваха от нарушените правила за безопасност на труда, попаднаха в някакво сбиване в един бар и се озоваха в болницата. Една от жените, които създаваха най-много главоболия, оттегли заведеното дело, след като къщата ѝ изгоря. Всичко продължи само няколко седмици и оттогава неприятностите секнаха. Патриарка знаеше онова, което знаеше и Хитлер – единственият начин да се справиш с комунистите е да ги смачкаш като хлебарки. Лутър тропна с крак и продължи да си тананика Бетовен.

От дока на „Импириъл Еървейс“ потегли моторна лодка, прекоси устието на реката и кръстоса няколко пъти зоната, където трябваше да кацне хидропланът – проверяваше да не плуват разни боклуци. Нетърпелив шепот се надигна сред сбралите се посрещачи, самолетът трябваше да се появи всеки момент.

Пръв го забеляза хлапак с големи нови ботуши. Бинокъл нямаше, но беше на единайсет години и зрението му бе по-добро от всякакви увеличителни стъкла.

– Ето го, угва! – извика той и посочи на югозапад. Клипъра пристига! – Всички обърнаха глави натам. Отначало Лутър съзря само някаква смътна сянка, която обаче скоро придоби съвсем ясни очертания. Право е момчето, заговори се из тълпата. Радостна възбуда обзе всички.

Наричаха го Клипъра, но всъщност това си беше „Боинг“, модел „В314“. „Пан Америкън“ бе възложила на компанията „Боинг“ да построи презокеански самолет, който да предлага на пътниците пълен лукс, и ето го резултата – огромен, царствен, невероятен мощен, носещ се в небесата дворец. Авиокомпанията бе купила шест и поръчала още шест самолета. По удобство и елегантност те не отстъпваха на прочутите лайнери, които акостираха на пристанището в Саутхамптън, но докато на корабите им трябваша четири-пет дни да прекосят Атлантическия океан, Клипъра го правеше за двайсет и пет до трийсет часа.

„Прилича на крилат кит“, помисли си Лутър, докато самолетът приближаваше към тях. Муцуната му беше голяма и тъпа, като на кит, ей богу, а тялото масивно. Задницата бе изострена и завършваше с два еднакви вертикални стабилизатора. Огромните мотори бяха разположени в крилата. Под тях имаше двойка по-малки, но по-устойчиви крила, които гарантираха стабилността на хидроплана във вода. Коремът му, същински корпус на бързоходен кораб, завършваше с остър, подобен на нож ръб.

Лутър скоро забеляза и двете неправилни редици от големи правоъгълни прозорци. Беше пристигнал в Англия с Клипъра, така че познаваше добре разположението вътре. На горния етаж се намираха пилотската кабина и багажното отделение, а на долният бяха пътниците. Вместо седалки, тук имаше сепарета с разтегателни дивани. По време на ядене големият салон се превръщаше в трапезария, а нощем диваните служеха за легла.

Сторено бе всичко възможно да се изолират пътниците от света и времето отвън. Навсякъде ги посрещаха дебели килими, приглушено осветление, кадифена гамаска, успокояващи цветове и мека тапицерия. Отличната звукоизолация превръщаше рева на мощните мотори в далечно, ненаатрапчиво бръмчене. Капитанът излъчваше спокойствие, увереност и сила, а членовете на екипажа, късо подстригани и спретнати в новите си униформи, бяха безкрайно внимателни и учтиви. Всяко желание се удовлетворяваше моментално, храната и напитките бяха в изобилие, само да поискаше нещо човек и то на мига се появяваше като с магическа пръчка – около леглата вечер се спускаха завеси, за закуска сервираха пресни ягоди. Външният свят изглеждаше нереален, като филм, прожектиран на прозореца. Вътрешността на самолета беше истинска вселена. Подобен лукс съвсем не бе евтин. Цената на двупосочен билет беше 675 долара. Толкова струваше и малка къща. Позволяваха си го кралски особи, кинозвезди, председатели на големи корпорации и президенти на малки страни.

Том Лутър не принадлежеше към нито една от тия категории. Беше богат, но беше изкарал парите си с пот и не бе свикнал да ги пилее за подобен лукс. Ала трябва да проучи самолета по-отблизо. Бяха го помолили да свърши една опасна работа за влиятелен човек, много влиятелен, ей богу. Нямахте

да му платят, но да направи услуга на такъв човек бе по-ценно от каквато и да е сума.

Начинанието можеше и да се отмени. Лутър още изчакваше сигнал за действие. И ту тръпнеша от нетърпение да се захване за работа, ту искрено се надяваша, че няма да се наложи да я върши.

Самолетът започна да се спуска под ъгъл, вирнал муцуна. Беше вече съвсем близо и Лутър отново се изуми от огромните му размери. Знаеше, че дължината му е сто и девет, а разстоянието между крилата сто петдесет и две стъпки, но това бяха само числа, друго е да видиш как това чудовище се носи във въздуха.

За миг му се стори, че самолетът не лети, а пада, сякаш се канеше да се стовари в морето като хвърлен отвисоко камък и да потъне на дъното. После увисна във въздух над самата повърхност, като че някой го провеси на синджирче. Напрежението сякаш нямаше край. Накрая хидропланът докосна водната повърхност, плъзна се нея, разкъса гребените на вълните и вдигна фонтани от пяна. Устието беше на завет – там вълнение почти нямаше, и след миг корпусът проряза водата сред облак от пръски, все едно бе избухнала бомба.

След огромната машина оставаше гъла бяла бразда, от двете ѝ страни полетяха гъги от пяна и капки. Досуц дива патица, готвеца се да кацне в езерото с разперени крила и прибрани крака, рече си Лутър. Коремът ѝ потъна още повече, водните завеси от двете страни се издигнаха по-високо, после огромната птица се наклони напред и накрая застана хоризонтално. От изригналите фонтани почти нищо не се виждаше. Хидропланът рязко намали скоростта, завесите от пръски изчезнаха и по водната повърхност се понесе кораб, който сякаш никога не се бе устремявал в небето.

Лутър осъзна, че е следил всичко със затаен гръх и сега облекчено затананика отново.

Хидропланът доближи кея. Само преди седмица Лутър бе слязъл на специално пригодената площадка, от която по малко мостче се стигаше до брега. След няколко минути от макарите в предни и задния край на самолета щяха да хвърлят въжета и да ги завържат. После щяха да се появят важните пътници, да стъпят на долните криле, а оттам на площадката и брега.

Лутър се обърна и понечи да тръгне, но изведнъж се спря. Загърба му бе застанал непознат мъж – приблизително на негова възраст, с тъмносив костюм и мека шапка. Приличаше на чиновник, тръгнал на работа. Лутър щеше да го отмине, ала нещо в лицето на мъжа го задържа. Не, това не беше лице на чиновник. Високо чело, яркосини очи, силна челюст и тънки, жестоки устни. Беше по-възрастен от Лутър, някъде около четиресетте, широкоплещест и явно в добра форма. Изглеждаше хубав и опасен. И впери поглед право в Лутър, който спря да си тананика.

– Аз съм Хенри Фейбър – рече мъжът.

– Том Лутър.

– Трябва да ви предам съобщение.

Сърцето на Лутър подскочи, но той се опита да скрие вълнението си и отговори също тъй кратко:

– Добре. Кажете.

– Човекът, който ви интересува, ще бъде в самолета за Ню Йорк в сряда.

– Сигурен ли сте?

Мъжът само го погледна безизразно и не отвърна. Лутър кимна сериозно. Значи трябваше да се действа. Е, поне чакането свърши.

– Благодаря – рече той.

– Има още нещо.

– Слушам ви.

– Втората част от съобщението гласи: „Гледай да не ни погведеш!“

– Кажете им да не се безпокоят – пое дълбоко дъх Лутър. Думите му прозвучаха с увереност, която едва ли изпитваше. – Нашият човек може да тръгне от Саутхамптън, но няма да стигне в Ню Йорк.

Докът на „Империял Еървейс“ беше оттатък устието на река Хайт. Механиците му подготвиха Клиъра, надзиравани от бордния инженер на „Пан Америкън“. Борден инженер на този полет беше Еди Дикин.

Предстоеше им много работа, но имаха на разположение цели три дни. След като остави пътниците си на кей №108, Клиъра влезе в дока, където го повдигнаха на специална платформа като кит на детска количка, плъзнаха го по гладък улей и го прибраха в огромен зелен хангар.

Полетът над океана натоварваше двигателите до краен предел. В най-дългата отсечка, от Нюфаундленд до Ирландия, самолетът се намираше във въздуха девет часа (на връщане, при насрещния вятър, пътуването отнемаше шестнайсет часа и половина). Час след час горивото течеше в тях, свещите подаваха искра, буталата на четиринайсетте цилиндъра във всеки от огромните двигатели неуморно се движеха нагоре-надолу, а гигантските витла пореха облаци, дъжд и бури.

За Еди в това се криеше неописуема романтика. Беше пре-красно, направо изумително, че човеика ръка може да създаде машини, които в продължение на часове да работят така без-упречно и точно. Толкова неща можеха да се повредят, толкова детайли и детайлчета трябваше да се изработят безкрайно прецизно и да се сглобят безпогрешно, за да не се разместят, изплъзнат, блокират или просто счупят, докато четиресет и един тонният самолет изминеше хиляди и хиляди мили.

До сряда сутринта Клипъра трябваше да е готов за полет.

ГЛАВА ВТОРА

Войната избухна в неделя. Беше краят на лятото и денят бе наистина прекрасен, слънчев и топъл.

Минути преди да съобщят новината по радиото, Маргарет Оксфорд стоеше на моравата пред семейния им замък, обливаше се в пот заради проклетото палто и шапка и купеше отвътре, защото я караха да иде на църква. В далечния край на селото църковната камбана монотонно зовеше вярващите.

Маргарет мразеше да ходи на църква, но баща ѝ не би позволил на гъщеря си да пропусне службата, макар че бе деветнайсетгодишна, тоест достатъчно възрастна сама да определи отношението си към религията. Преди година и нещо събра достатъчно кураж, за да заяви, че не желае да ходи, но той отказа да я изслуша. Маргарет попита:

– Не смяташ ли, че е лицемерие от моя страна да ходя на църква, след като не вярвам в Бога?

– Не ставай смешна – отговори баща ѝ.

Смазана и ядосана, тя заяви на майка си, че стане ли пълнолетна, няма да стъпи в църква.

– Това ще трябва да реши съпругът ти, мила – отвърна майка ѝ.

За родителите въпросът явно приключи, но оттогава всяка неделна сутрин Маргарет се тресеше от безсилие и яд.

Сестра ѝ и брат ѝ излязоха от къщата. Елизабет беше висока, трмава и неготам красива. Неотдавна бе навършила двайсет и една. Доскоро двете сестри си споделяха всичко. Бяха неразделни, защото не ходеха на училище, а разни гувернантки и домашни учители ги обучаваха отгоре-отгоре. Знаеха всичките си тайни, ала напоследък се бяха отчуждили. В пубертета Елизабет възприе традиционните и непоклатими морални ценности на родителите си – беше ултраконсервативна, отявлена

монархистка, сляпа за новите идеи, враг на всяка промяна. Маргарет пое по коренно различен път. Стана феминистка и социалистка, интересуваше се от джаз, кубизъм и бели стихове. Елизабет смяташе, че с радикалните си идеи Маргарет изменя на семейството. Маргарет се гразнеше от глупостта на сестра си, но ѝ беше и тъжно, и мъчно, че вече не са толкова близки. Тя нямаше много близки приятели.

Пърси беше четиринайсетгодишен. Не беше нито „за“, нито „против“ радикалните идеи, но бунтар по природа. Винаги вземаше страната на Маргарет в протеста и срещу околния свят. И двамата бяха жертви на тираничния си баща и затова неизменно си помагаша и се подкрепяха. Маргарет много обичаше малкото си братче.

След минута излязоха и мама и татко. Татко беше с някаква отвратителна вратовръзка в оранжево и зелено. Той си беше направо далтонист, сигурно мама я бе купила. Мама имаше червена коса, морскозелени очи и млечнобяла кожа и изглеждаше великолепно в оранжево и зелено. А черната коса на татко вече сивееше, пък и лицето му бе доста червендалесто, така че вратовръзката приличаше на пътен знак за предстояща опасност.

С тъмната си коса и неправилни черти Елизабет приличаше на татко. Маргарет бе взела косата и очите на мама и копринен шал с цветовете на вратовръзката би ѝ стоял отлично. Пърси се променяше така бързо, че никои не би могъл да каже на кого ще прилича в крайна сметка.

Тръгнаха по дългата алея към селцето. Татко беше собственик на повечето къщи и цялата селскостопанска земя на мила наоколо. Не беше направил нищо, за да спечели такова богатство – поредица сполучливи бракове в началото на деветнайсетти век бяха следи трите най-големи земевладелски рода в графството и така създаденото огромно имение се бе предавало nepokътнато от поколение на поколение.

Минаха по главната улица, прекосиха мерата и се отправиха към сивата каменна църква. Влязоха най-церемониално: първо мама и татко, след тях Маргарет и Елизабет, а Пърси беше в края на процесията. Селяните вътре вдигнаха ръце за поздрав, докато семейство Оксънфорд се отправи по пътеката към фамилните столове. По-богатите фермери, взели земята под наем от татко, сведоха глави в любезен поклон, а представителите на средната класа – доктор Роуън, полковник Смайт и сър Алф-

ред – кимнаха почитателно. Маргарет всеки път потръпваше от неудобство пред този нелеп феодален ритуал. Предполага се, че всички са равни пред Бога, нали? Игеше ѝ да изкрещи:

– Баща ми не е по-добър от всеки друг и госта по-лош от повечето хора тук!

Един ден щеше да събере гостатъчно кураж. Ако направеше сцена в църквата, можеше и да не стъпи повече там. Ала ужасно се боеше от реакцията на татко.

Точно като влизаха в техния ред и всички погледи бяха приковани в тях. Пърси прошенна силно и театрално.

– Каква хубава вратовръзка, татко!

Маргарет една се овладя да не избухне в смях, но след миг все пак не устоя и прихна. Двамата с Пърси седнаха бързо и сведоха глави, преструвайки се, че се молят, докато се успокоят. А после Маргарет се почувства по-добре.

„Проповедта беше за блудния син. Старият нещастник можеше да избере и нещо по-подходящо за момента“, помисли си Маргарет. Нали сега на всички само войната им беше в ума. Премиерът беше изпратил ултиматум, но фюрерът не му обърна никакво внимание и се очакваше всеки момент обявяването на войната.

Маргарет се ужасяваше от всякакви кръвопролития. Младежът, когото обичаше, бе загинал в Гражданската война в Испания. И макар да бе минала повече от година, Маргарет още плачеше нощем. За нея войната означаваше хиляди други момичета да изпитат нейната мъка. Направо непоносима мисъл.

И все пак дълбоко в душата си тя жадуваше тази битка. Години наред се бе измъчвала заради проявения от Англия страх по време на Испанската гражданска война. Нейната страна бе стояла и наблюдавала безучастно, докато законно избраното социалистическо правителство бе свалено от банда главорези, въоръжени от Хитлер и Мусолини. Стоици млади идеалисти от цяла Европа се бяха стекли в Испания да се бият в защита на демокрацията. Но те нямаха оръжия, а демократичните правителства в света бяха отказали да им ги доставят, така че младежите загинаха, а хора като Маргарет, разярени и безпомощни, се гърчеха от срам. Ако Англия сега застанеше срещу фашизма, щеше да почне отново да се гордее с родината си.

Ала имаше и още нещо, от което сърцето и подскачаше. Предстоящата война със сигурност щеше да сложи край на без-

умно скучния, задушаваш живот при родителите ѝ. Маргарет се отегчаваше до смърт от еднообразните, лишени от всякакъв смисъл ритуали, изпълващи съществуването им, досегът с празноглавото „общество“ само я потискаше и сковаваше. Мечтаеше да избяга и да заживее свой живот, което засега изглеждаше невъзможно – беше непълнолетна, нямаше пари и не бе научена да работи. Но сигурно всичко ще се промени, ако има война, мислеше си тя с копнеж.

Беше чела в захлас как през последната война жените обули панталони и отишли във фабриките. Сега в армията, флотата и авиацията имаше и женски погразделения. Маргарет мечтаеше да влезе като доброволка в женския Военен корпус, наречен Спомагателна териториална служба. Едно от малкото практични неща, които умееше, бе да кара кола. Шофьорът на баща ѝ, Дигби, я бе научил да кара ролса, а Иан – младежът, който загина, ѝ позволяваше да го вози на мотоциклета му. Можеше да се оправи дори с моторница, защото татко гържеше една малка яхта в Ница. Женският корпус се нуждае от шофьори на линейки и свързочни коли. Тя вече се виждаше във военна униформа, яхнала мотоциклет с каска на главата, носеща се с пълна газ от едно бойно поле към друго с последните заповеди в чантата и снимката на Иан в горното джобче. Убедена беше, че може да бъде смела, стига да ѝ дадат възможност.

По-късно разбраха, че войната всъщност е била обявена, докато са били на църква. В единайсет и двайсет и осем, настрег проповедта, дори имало сигнал за въздушна тревога, но той така и не бе стигнал до тяхното село. Както и да е, тревогата се оказа фалшива, така че семейство Оксънфорд се прибра у дома, без да разбере, че са вече във война с Германия.

Пърси поиска да си вземе пушката и да иде на лов за зайци. Всички в рода Оксънфорд можеха да стрелят – ловът беше семейно забавление, стигащо почти до мания. Татко, разбира се, отхвърли молбата на сина си, защото не било редно да се стреля в неделя. Пърси беше разочарован, но нямаше как – подчини се. Макар и невероятен пакостник, все още не беше достатъчно голям да се опълчи открито срещу татко.

Маргарет обичаше немирния си брат и вечните му „шегички“. Той бе единственият слънчев лъч в мрака около нея. Тя често си мечтаеше да може да се подиграва на татко, както

Пърси умееше, и да му се присмива за гърба, ала най-често толкова се ядосваше, че не успяваше да обърне нещата на шега.

Вкъщи завариха една от прислужничките да полива цветята в коридора. Беше боса. Татко не я позна.

– Коя сте вие? – запита той рязко.

– Казва се Дженкинс. Дойде при нас тази седмица – намеси се мама с мекия си глас с американски акцент.

Момичето приклепна в поклон.

– И къде, по дяволите, са ѝ обувките? – запита съвсем уместно татко.

В погледа на прислужничката се появи смътно подозрение и тя стрелна Пърси с укор и неодобрение.

– Простете, Ваша Светлост, такова беше нареждането на младия лорд Айли. – Пърси носеше титлата граф Айли. – Той ми каза, че прислужничките трябва да ходят боси в неделя. В знак на уважение, значи.

Мама въздъхна, а татко безсилно изгрухтя. Маргарет не се стърпя и се разхили. Любимият номер на Пърси бе да си съчинява някакви въображаеми правила за новите слуги. Можеше да изрече и най-невероятната измислица с такова сериозно изражение, а семейството им се славеше като толкова ексцентрично, че хората биха повярвали абсолютно на всичко.

Пърси често я разсмиваше, но сега ѝ дожаля за горкичкото момиче, застанало босо в антрето като последна глупачка.

– Иди се обуй! – каза мама.

– И никога повече не вярвай на лорд Айли – добави Маргарет.

Те си свалиха шапките и влязоха в дневната, в която пуеха сутрешния чай. Маргарет гръпна Пърси за косата и изсъска:

– Доста гадничко, братле.

Пърси само се ухили – неоправим беше. Веднъж бе казал на свещеника, че татко е починал от сърдечен удар през нощта и цялото село обяви официален траур, преди да се разбере, че са ги преметнали.

Татко пушна радиото и тогава чува новината. Англия е обявила война на Германия.

Маргарет усети, че в гърдите ѝ се надига някаква дивашка радост, подобна на възбудата, когато шофираше прекалено бързо или се изкатерваше до върха на най-високото дърво. Вече нямаше да тръпне в очакване – сега и мъката, и смъртта, и болката, и сълзите ставаха неизбежни, но зарът бе хвърлен и единственият

изход бе да се борят. При тази мисъл сърцето ѝ заби учестено. Всичко щеше да се промени. Класовите различия и условностите щяха да изчезнат, жените да се включат в битката, бариерите между съсловията да паднат и всички да заработят заедно. Маргарет вече предвкушаваше свободата. И щяха да воюват със същите ония фашисти, които бяха убили клетия Иан и хиляди прекрасни младежи като него. Маргарет знаеше, че не е отмъстителна или злобна, ала при мисълта за предстоящия сблъсък с нацистите в гърдите ѝ се надигна неустово желание за отплата. Странно чувство, едновременно плашещо и възбуждащо.

Татко побесня. И бездруго бе едър и червендалест, а ядосаше ли се, изглеждаше така, сякаш всеки миг ще се пръсне.

– По дяволите моя Чембърлейн! – изрева той. – Дано пукне и се пръжи в ада моя глупак!

– Моля те, Алджърнън! – Мама не понасяше невъздържаните изблици.

Татко бе един от основателите на Британския фашистки съюз. Наистина тогава беше друг човек – не само по-млад, но и по-слаб, по-хубав и не толкова избухлив. Умееше да очарова хората и да печели предаността им. Написал бе предизвикателна много спорове книга „Нечистокръвният произход: Заплаха за замърсяване на расата“. В нея твърдеше, че цивилизацията е в упадък, откакто е започнало кръстосването на белите хора с евреи, азиатци, ориенталци и дори негри. Кореспондираше си с Адолф Хитлер, когото смяташе за най-големия гържавник след Наполеон. Всяка събота даваше големи приеми, на които идваха политици, понякога чужди гържавници, а веднъж дори – о, незабравим миг – кралят. Разговорите продължаваха до късна нощ, икономът час по час носеше бренди от избата, а лакеите се прозяваха в коридора. Докато траеше Депресията, татко очакваше призив да спаси страната в този тежък час и молба да стане министър-председател в правителството на националното обновление. Ала никои не го повика. Съботните приеми ставаха все по-малобройни и все по-редки; по-изявените гости намериха начин публично да се гистанцират от Британския фашистки съюз и татко се превърна в озорчен, разочарован човек. Оптимизмът му се стопи заедно със самочувствието. Скуката, алкохолът и разяждащата го злоба съсипаха представителната му външност, а интелектът му се оказа сапунен

мехур. Маргарет прочете книгата и с ужас установи, че схващанията му са не само погрешни, но и глупави.

Напоследък политическата му платформа се бе ограничила до една фикс идея: Англия и Германия да се обединят срещу Съветския съюз. Излагаше я в статии по списания и в писма до вестниците, проповядваше я разпалено, щом го поканеха да говори на някое политическо събрание или сбирка на студентски кръжок по ораторско майсторство, ала това се случваше все по-рядко. И се вкопчваше още по-здраво в нея, напук на събитията в Европа, които с всеки изминат ден опровергаваха възгледите му като абсолютно нереалистични. Обявената война между Германия и Англия разби на пух и прах всичките му надежди и въпреки бурните противоречиви чувства в сърцето си Маргарет осъзна, че мъничко го съжалява.

– Англия и Германия ще се изтребят взаимно и ще оставят Европа в ръцете на атеисти и комунисти! – гръмко оповести той.

Думата „атеисти“ напомни на Маргарет, че я карат насила да ходи на църква, и тя заяви:

– На мен не ми пука, аз съм атеистка.

– Невъзможно, мила – намеси се майка ѝ. – Ти принадлежиш към англиканската църква.

Маргарет не успя да сподиви смеха си. Елизабет пък бе готова да се разплаче:

– Как можеш да се смееш? Та това е трагедия!

Елизабет бе голяма поклонничка на нацистите. Говореше немски и двете знаеха езика благодарение на губернантката германка, задържала се най-дълго при тях – беше ходила няколко пъти в Берлин и два пъти бе вечеряла със самия фюрер. Маргарет подозираше, че нацистите са сноби, които обичат да се перчат пред възхитения поглед на някоя английска благородничка.

Но сега само се обърна към сестра си и заяви:

– Крайно време е да спрем тия самохвалковци!

– Те не са самохвалковци! – възкликна Елизабет възмутено. – А горди, силни, чистокръвни арийци и е истинска трагедия, че нашата родина воюва с тях! Тамко е прав: белите хора ще се изтребят взаимно и светът ще остане в ръцете на мелези и евреи.

Маргарет не понасяше подобни грънканици.

– Нищо лошо няма в това да си евреин! – избухна тя.

– Нищо лошо няма в това да си евреин – вдигна пръст татко, – ако си седиш на мястото.

– Което значи: под ботуша, според твоя... твоя фашистки режим.

На върха на езика ѝ бе да изрече „твоя мръсен режим“, ала изведнъж се уплаши и премълча обидната дума. Опасно беше да ядосва татко прекалено много.

– А според твоя большевишки режим евреите ще командват света – нападна я Елизабет.

– Аз не съм большевичка, а социалистка.

– Невъзможно, мила, ти принадлежиш към англиканската църква – обади се Пърси, имитирайки съвършено акцента на мама.

Маргарет неволно се изхили и смехът отново вбеси сестра ѝ.

– Ти просто искаш да разрушиш всичко красиво и чисто – заяви горчиво Елизабет, – а после да се присмиваш на станалото.

Подобно нещо едва ли заслужаваше отговор, но Маргарет все още държеше да изясни позицията си, затова се обърна към татко и рече:

– Както и да е, за Невил Чембърлейн съм съгласна с теб, той позволи на фашистите да завземат Испания и така ни постави в още по-тежко положение. Сега врагът е на запад и на изток.

– Чембърлейн не е позволил на фашистите да завземат Испания – заявя татко. – Англия сключи договор за ненамеса с Италия, Германия и Франция. Просто изпълнихме обещанието си.

Това беше абсолютно лицемерие и той го знаеше. Маргарет усети как пламва от възмущение.

– Изпълнихме обещанието си, а италианците и германците се отметнаха! – извика тя. – И фашистите си получиха оръжието, а демократите нищо... Само герои.

Настъпи неловко мълчание.

– Наистина ми е мъчно, че Иан загина, мила – обади се накрая майка ѝ, – но той ти влияеше толкова лошо.

На Маргарет изведнъж ѝ се доплака. Иан Кохдейл беше най-хубавото нещо в досегашния ѝ живот и болката от смъртта му още я задушаваше.

Години наред бе танцувала по баловете с празноглави млади аристократчета, които не мислеха за нищо друго освен за алкохол и лов. Беше се отчаяла, че няма да срещне мъж на своята възраст, който да я заинтригува. Иан се бе появил и бе внесъл в живота ѝ светлинката на разума; откакто бе умрял, тя живееше в мрак.

Иан караше последната си година в Оксфорд. Маргарет на драго сърце би постъпила в университета, но знаеше, че няма

никакъв шанс да се класира. Никога не бе ходила в училище. Но беше чела много какво друго да прави! – и бе ужасно доволна, че е срещнала човек, който като нея обича да говори за идеите си. Той единствен съумяваше да ѝ обясни нещо, без да проявява мъжко снизхождение. Иан разсъждаваше най-логично от всичките ѝ познати, притежаваше безкрайно търпение, не бе суетен, както повечето интелектуалци, и никога не се преструваше, че разбира нещо, ако наистина не беше така. Маргарет го обожаваше от самото начало.

Дълго време и през ум не ѝ минаваше, че това е любов. Ала един ден той ѝ се обясни; явно се чувстваше доста неловко и притеснено, защото с мъка търсеше най-подходящата дума, а това съвсем не бе типично за него. Накрая и заяви:

– Струва ми се, че съм влюбен в теб. Това ще развали ли всичко?

И тогава тя с радост осъзна, че също е влюбена в него.

Той промени живота ѝ. Сякаш се озова в непозната страна, където всичко е различно – пейзажът, времето, хората, храната. И всичко ѝ харесваше, а ограниченията и гразнителите в семейството ѝ изглеждаха толкова маловажни.

Дори и след като се присъедини към Интернационалната бригада и отиде в Испания да се бие срещу фашистите на страната на избраното социалистическо правителство, Иан продължи да бъде светлинката в живота ѝ. Тя се гордеше с него, защото смело бе застанал зад убежденията си и бе готов да жертва живота си за каузата, в която вярваше.

От време на време получаваше писма от него. Веднъж ѝ изпрати стихотворение. После дойде съобщението, че е убит, разкъсан от снаряд. И Маргарет изпита чувството, че животът ѝ е свършил.

– Лошо ми влияел – повтори с горчивина тя. – Да. Той ме научи да поставям под въпрос догмите, да не вярвам на лъжите, да мразя невежеството и да презирам лицемерието. Ето защо надали съм подходяща за така нареченото ви цивилизовано общество.

Татко, мама и Елизабет заговориха в един глас, после спряха, защото никой не можеше да чуе другия. Пърси наруши възцарялата се тишина.

– Като стана дума за евреи – започна той, – открих на тава-на любопитна снимка. В един от старите куфари от Стамфорд.

В Стамфорд, щата Кънектикът, живееше семейството на мама. Пърси извади от джоба на ризата си смачкана и избеляла черно-бяла фотография.

– Прабаба ми се е казвала Рут Гленкари, нали?

– Да – отвърна мама, тя беше майката на мама. – Защо, миличък, какво си открил?

Пърси погледна снимката на татко и останалите се скупчиха около него. Видяха улица в американски град, вероятно Ню Йорк, отпреди седемдесет години. На преден план бе застанал около трийсетгодишен мъж с черна брага и груби работнически дрехи. На главата си имаше шапка. Еврейска. На количката до него ясно личаха думите „Рубен Фишбайн, точилар“. До мъжа стоеше десетгодишно момиченце в групава памучна рокличка и груби ботуши.

– Какво е това, Пърси? – запита татко. – Кои са тия нещастници?

– Обърни я от другата страна – рече Пърси.

Татко обърна снимката. На гърба ѝ бе написано: „Рут Гленкари, по баща Фишбайн, на 10 години“.

Маргарет се извърна към баща си. Изглеждаше направо потресен.

– Интересна работа – заяви Пърси, – значи дядото на мама се е оженил за гъщерята на странстващ евреин. И то точилар. Е, казват, че в Америка ставали такива неща.

– Невъзможно! – възкликна татко, но гласът му потрепери и Маргарет усети, че той наистина се страхува. Напротив, твърде възможно беше.

– Както и да е – продължи безгрижно Пърси, – еврейската жилка се предава по майчина линия и тъй като майка ми е еврейка, значи и аз съм евреин.

Татко целият пребледня. Мама изглеждаше доста озадачена, лека бръчка на недоумение прорязваше челото ѝ.

– Дано германците да не спечелят тази война – заключи дълбокомислено Пърси. – Иначе ще ми забранят да ходя на кино, а мама ще трябва да прише по една жълта звезда на всичките си бални рокли.

Звучеше прекалено хубаво, за да е истина. Маргарет се взря внимателно в думите, награскани на гърба на снимката, и истината блесна пред очите ѝ.

– Това е твоят почерк, Пърси! – извика тя доволно.